

Pavilon ČSSR na Expo 70 v Ósace a beseda s arch. Viktorem Rudišem

Mgr. Terezie Nekvindová

Vědecko-výzkumné pracoviště Akademie výtvarných umění v Praze / Ústav pro dějiny umění FF UK Praha

Pavilon ČSSR na Expo 70 v japonské Ósace se stal unikátní přehlídkou umění konce 60. let. V budově navržené brněnskými architekty Viktorem Rudišem, Vladimírem Pallou a Alešem Jenčkem vznikla expozice rozdělená na *Čas radosti*, *Čas úzkosti* a *Čas naděje* podle scénáře básníků Jana Skácela a Adolfa Kroupy. Zastoupeni zde byli mj. Jiří Kolář, Zdeněk Palcr, Čestmír Kafka, Karel Malich, Stanislav Kolíbal, Vladimír Janoušek, Milan Dobeš, René Roubíček, nebo dvojice Jaroslava Brychtová a Stanislav Libenský. Pavilon vyjádřil víru této generace umělců v utopický model „socialismu s lidskou tváří“ a vlivem aktuálních politických událostí také reflektoval okupaci v srpnu 1968. Navzdory ideologickým doplňkům na poslední chvíli, vznikla v Japonsku spíše umělecká a – dnešními slovy také – kurátorská výstava, než přehlídka sloužící k propagaci státu. Ta navíc přímo vycházela z architektury pavilonu a reagovala na ni, čímž se stala důležitým příspěvkem do diskuze o propojení umění a architektury. Patří ale pavilon ČSSR na Expo 70 do oblasti československého výstavnictví, když v řadě bodů popírá jeho charakteristiky vyjevující se zejména od Expo 58 v Bruselu? Není tedy pouze ceněnou výjimkou, která vynikne až na jeho pozadí?

Základní literatura:

Světové výstavy:

- John Allwood, *The Great Exhibitions*, London 1977.
- Wolfgang Friebe, *Buildings of the World Exhibitions*, Leipzig 1985.
- Erik Mattie, *World's Fairs*, New York 1998.
- Jaroslav Halada – Milan Hlavačka, *Světové výstavy. Od Londýna 1851 po Hannover 2000*, Praha 2000.
- Anna Jackson, *EXPO. International Expositions 1851–2010*, London 2008.
- <http://www.bie-paris.org/>

Výstavnictví:

- Karel Hetteš, Výstavnictví, *Výtvarná práce*, 1970, roč. 18, č. 19–20, s. 1 a 3.
- Zdeněk Lang – Václav Roštlapil (eds.), *O výstavní tvorbě*, Brno 1975.
- *Výstavnictví n. p. Praha v československé výstavní tvorbě 1947–1987*, Praha 1987.
- Jiří T. Kotalík, Výstavnictví, in: Zdeněk Hölzel (ed.), *Česká architektura 1945–1995*, Praha 1995, s. 140–143.
- Vanda Skálová – Daniela Kramerová (eds.), *Bruselský sen. Československá účast na světové výstavě Expo 58 v Bruselu a životní styl 1. poloviny 60. let*, Praha 2008.

Expo 70:

- Viktor Rudiš – Ósaka, Česká komora architektů, Praha 2011, texty Miroslav Masák, Terezie Nekvindová, Petr Pelčák, Jakub Potůček.
- Viktor Rudiš. *Stavby a projekty 1953–2002*, Brno 2005, texty Bohuslav Fuchs, Miroslav Masák, Jiří Kroupa, Petr Pelčák, Viktor Rudiš, Jan Sedlák, Rostislav Švácha, František Zounek.
- Oldřich J. Ševčík, Ósaka 1970: jeden z vrcholů symbiózy české architektury s výtvarníky a s uměleckými řemesly v šedesátých letech 20. století, *Era 21*, 2005, roč. 5, č. 6, s. 52.
- Oldřich J. Ševčík – Ondřej Beneš, *Architektura 60. let. „Zlatá šedesátá léta“ v české architektuře 20. století*, Praha 2009.
- Viktor Rudiš, 60. léta: Začátek a konec, in: Karolína Jirkalová – Eva Novotná – Marcela Steinbachová (eds.), *Kruh. Texty o architektuře 06/09*, Praha 2010, s. 63.
- Miroslav Masák, *Tak nějak to bylo*, Praha 2006.
- Petr Pelčák, Vladimír Palla, in: Petr Pelčák, *Několik poznámek k současné architektuře*, Brno 2009, s. 100–101.
- *Exposition Universelle du Japon, Osaka 1970. Rapport Officiel*, Ósaka, 1972.
- David Crowley – Jane Pavitt (eds.), *Cold War Modern. Design 1945–1970*, London 2008.
- Pieter van Wesemael, *Architecture of Instruction and Delight. A socio-historical analysis of World Exhibitions as a didactic phenomenon (1798–1851–1970)*, Rotterdam 2001.

- Miroslav Řepa, *Světové výstavy EXPO. Československo a Česká republika na světových výstavách po roce 1945*, Pardubice 2005.
- Miroslav Řepa, Expo 70 – Ósaka, *Architektura ČSR*, 1970, roč. 29, č. 8, s. 310–336.
- a další články zejména v časopisech *Architektura ČSSR*, *Architektura ČSR*, *Československých architekt*, *Výtvarná práce*, *Projekt*, *Bauforum*, *Graphis*, *Architectural Review*, *L'Architecture d'aujourd'hui*, bibliografické údaje dostupné na: <http://vvp.avu.cz/bibliobaze/search?supersrch=1>, klíčová slova Expo 58, Expo 67, Expo 70 a světové výstavy